JOURNAL OF DIGITAL LAW AND INNOVATION

(JDLI)

LAW • TECHNOLOGY • INNOVATION • JUSTICE

OPEN ACCESS

ISSN 3093-9364

OUR FIELDS

- Digital law
- Cybersecurity law
- Artificial intelligence and robotics law
- Intellectual property law
- LegalTech and legal innovations
- E-government and digital public services
- Legal aspects of Agriotech and Greentech
- Smart city and digital governance

OUR INDEXING

- Google Scholar
- Zenodo
- DOI
- OpenAIRE
- Open Access

https://unireview.uz/index.php/jdli

VOLUME 3 | ISSUE 1

Published by UniLex Global

OCTOBER 2026

“UNILEX GLOBAL” LLC

Raqamli huquq va innovatsiya jurnali
Journal of Digital Law and Innovation

October, 2026
VOLUME 3, ISSUE 1

EDITORIAL TEAM

Editor-in-Chief, Tukhtashev Hikmatilla Ismatillaevich - Head of the Department of Legal Sciences, Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), TIIAME National Research University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.

1. **Editorial Board Member Borotov Mirodiljon Xomudjonovich** — Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of the Department of Civil Law, International Law and International Organizations, Institute of State and Law of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
2. **Editorial Board Member Maripova Sevarxon Aribjanovna** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Associate Professor, Department of Social Sciences, Cyber University State University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
3. **Editorial Board Member Kaharova Munira Maxamajanovna** — Doctor of Political Sciences (DSc), Researcher, Institute of Criminology of the Republic of Uzbekistan, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
4. **Editorial Board Member Yuldashev Mutalib Ibrohimovich** — Doctor of Economic Sciences, Professor, Department of Economics, Tashkent University of Science and Technology, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
5. **Editorial Board Member Bafaev Shukhrat Gafurovich** — Doctor of Legal Sciences, Head of the Tashkent City Branch, Center for the Analysis of Democratic Processes, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
6. **Editorial Board Member Khodjaeva Aziza Bakhtiyarovna** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), “Academy of Labor and Social Relations” under the Federation of Trade Unions of the Republic of Uzbekistan, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
7. **Editorial Board Member Khudoyberdieva Viloyat Jabbrovanovna** — Candidate of Legal Sciences (PhD), Olmazor District Department of Public Education, Tashkent City, Republic of Uzbekistan.
8. **Editorial Board Member Boboumarova Munira Kurbonovna** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Department for Organization of Investigative Activities, Investigation Division, Tashkent City Internal Affairs Department, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
9. **Editorial Board Member Usmonov Vosid Muhammadievich** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Diplomatic University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
10. **Editorial Board Member Mirzayeva Malika Baxadirovna** — Doctoral Researcher, PhD, Associate Professor, Department of Digital Technologies and Artificial Intelligence, Tashkent Institute of Irrigation and Agricultural Mechanization Engineers – National Research University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
11. **Editorial Board Member Allayorov Tulqin Ruziqulovich** — Doctor of Philosophy in Philology (PhD), Associate Professor, Nizami Named Tashkent State Pedagogical University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
12. **Editorial Board Member Tosheva Maftuna Anvar kizi** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Tashkent Institute of Irrigation and Agricultural Mechanization Engineers – National Research University, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
13. **Editorial Board Member Askarov Jaloliddin Toychievich** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Deputy Head, Department of Business Law, Tashkent State University of Law, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
14. **Editorial Board Member Abdixakimov Islombek Bahodir o‘g‘li** — Master of Law (LL.M), Head of the Artificial Intelligence and Legal Tech Laboratory, Tashkent State University of Law, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
15. **Editorial Board Member Kalandarov Aminjon Amondullayevich** — Doctor of Philosophy in Legal Sciences (PhD), Acting Associate Professor, Department of Business Law, Tashkent State University of Law, Tashkent, Republic of Uzbekistan.
16. **Editorial Board Member Hakimov Komil Bakhtiyarovich** — Doctor of Legal Sciences (DSc), Professor, Head of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption, Tashkent State University of Law, Tashkent, Republic of Uzbekistan.

UNILEX GLOBAL

ISSN 3093 - 9364

RAQAMLI HUQUQ VA INNOVATSIYA / DIGITAL LAW AND INNOVATION

BOLALARGA NISBATAN ZO‘RAVONLIKKA QARSHI KURASHISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING HUQUQIY MUAMMOLARI

Sherjanova Dilnoza

“TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti,
Ekologiya va huquq fakulteti,
Yurisprudensiya yo’nalishi talabasi

MAQOLA MA’LUMOTI

Kalit so‘zlar:
bola huquqlari,
bolalarga nisbatan zo‘ravonlik,
raqamli muhit,
kiberbulling,
shaxsga doir ma’lumotlar,
elektron dalillar,
sun’iy intellekt,
huquqiy himoya.

A N N O T A T S I Y A

Maqolada raqamli texnologiyalar vositasida bolalarga nisbatan sodir etilishi mumkin bo‘lgan zo‘ravonlik va huquqbuzarliklarning huquqiy jihatlari tahlil qilinadi. O‘zbekiston qonunchiligi, BMTning Bola huquqlari to‘g‘risidagi konvensiyasi, BMT Bola huquqlari qo‘mitasining umumiy izohi va UNICEF tavsiyalari mazmuniy hamda tizimli tahlil asosida o‘rganildi. Kiberbulling, tahdid va haqorat, shaxsga doir ma’lumotlarni noqonuniy tarqatish, sun’iy intellekt yordamida yaratilgan zararli materiallar hamda elektron dalillarning ishonchliligi ko‘rib chiqildi. Tahlil asosida idoralararo hamkorlikni, bolalar uchun murojaat mexanizmlarini, elektron dalillar bilan ishlash tartibini va jabrlanuvchilarga kompleks yordam ko‘rsatishni takomillashtirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqildi.

LEGAL CHALLENGES OF USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN COMBATING VIOLENCE AGAINST CHILDREN

ARTICLE INFO

Keywords:
child rights,
violence against children,
digital environment,
cyberbullying,
personal data,
electronic evidence,
artificial intelligence,
legal protection.

A B S T R A C T

This article examines the legal aspects of violence and offences against children committed through digital technologies. It uses substantive and systematic analysis to examine Uzbek legislation, the UN Convention on the Rights of the Child, a General Comment of the UN Committee on the Rights of the Child, and UNICEF recommendations. The article considers cyberbullying, threats and insults, the unlawful disclosure of personal data, harmful content generated using artificial intelligence, and the reliability of electronic evidence. Based on the analysis, it proposes measures to improve interagency cooperation, child-friendly reporting mechanisms, procedures for handling electronic evidence, and comprehensive support for child victims of violence.

UNILEX GLOBAL

ISSN 3093 - 9364

RAQAMLI HUQUQ VA INNOVATSIYA / DIGITAL LAW AND INNOVATION

ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БОРЬБЕ С НАСИЛИЕМ В ОТНОШЕНИИ ДЕТЕЙ

ИНФОРМАЦИЯ СТАТЬИ

Ключевые слова:
права ребёнка,
насилие в отношении детей,
цифровая среда,
кибербуллинг,
персональные данные,
электронные доказательства,
искусственный интеллект,
правовая защита.

А Н Н О Т А Т С И Я

В статье анализируются правовые аспекты насилия и правонарушений в отношении детей, совершаемых с использованием цифровых технологий. На основе содержательного и системного анализа изучены законодательство Узбекистана, Конвенция ООН о правах ребёнка, общее замечание Комитета ООН по правам ребёнка и рекомендации ЮНИСЕФ. Рассмотрены кибербуллинг, угрозы и оскорбления, незаконное распространение персональных данных, вредоносные материалы, созданные с помощью искусственного интеллекта, а также вопросы достоверности электронных доказательств. По результатам анализа разработаны предложения по совершенствованию межведомственного взаимодействия, механизмов обращения детей за помощью, порядка работы с электронными доказательствами и системы комплексной поддержки детей, пострадавших от насилия.

KIRISH

Raqamli texnologiyalar bolalarning ta’lim olishi, axborotdan foydalanishi va muloqot qilish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlar, messenjerlar, onlayn o‘yinlar va boshqa raqamli platformalar orqali bolaning huquq va qonuniy manfaatlariga zarar yetkazuvchi xatti-harakatlar ham sodir etilishi mumkin. Bunday holatlarga internet orqali ta’qib va haqorat qilish, tahdid yo‘llash, bolaning shaxsiy ma’lumotlarini roziligisiz tarqatish hamda sun’iy intellekt yordamida uning tasviri yoki ovozidan zararli maqsadlarda foydalanish kiradi.

Raqamli muhitdagi zo‘ravonlikka oid materiallar tez tarqalishi, qayta joylashtirilishi va uzoq vaqt saqlanib qolishi mumkin. Bu bolaning sha’ni, qadr-qimmati, shaxsiy hayoti va ruhiy farovonligiga zarar yetkazish bilan birga, huquqbuzarlikni aniqlash, elektron dalillarni saqlash va jabrlanuvchining huquqlarini tiklashni ham murakkablashtiradi. Bunda raqamli muhitdagi har qanday salbiy xatti-harakat avtomatik tarzda huquqbuzarlik yoki jinoyat deb baholanmaydi; unga huquqiy baho berish uchun xatti-harakatning mazmuni, sodir etilish usuli, oqibatlari va qonunda belgilangan alomatlar aniqlanishi lozim.

BMTning Bola huquqlari to‘g‘risidagi konvensiyasi 19-moddasida davlatlardan

bolalarni zo‘ravonlikning turli shakllaridan himoya qilish uchun qonunchilik, ma’muriy, ijtimoiy va ta’limiy choralarni ko‘rish talab etiladi [1]. Raqamli texnologiyalar keng qo‘llanayotgan sharoitda ushbu majburiyat bolalarning internetdagi xavfsizligini, shaxsiy hayotini va qonuniy manfaatlarini ham hisobga olgan holda amalga oshirilishi kerak.

O‘zbekistonda bolalarni zo‘ravonlikdan himoya qilishning muhim huquqiy asoslaridan biri 2024-yil 14-noyabrdagi O‘RQ-996-son “Bolalarni zo‘ravonlikning barcha shakllaridan himoya qilish to‘g‘risida”gi Qonundir. Qonunning 3-moddasida internet va telekommunikatsiya tarmoqlaridan foydalangan holda sodir etiladigan ayrim qasddan qilingan harakatlar ham bolalarga nisbatan zo‘ravonlik doirasida nazarda tutilgan. Qonunda, shuningdek, bolaning eng ustun manfaatlarini ta’minlash va zo‘ravonlikdan jabrlanuvchining huquqlarini tiklash kabi prinsiplar belgilangan [2].

Shunga qaramay, raqamli muhitdagi holatlarga huquqiy baho berish, elektron dalillarning ishonchliligini ta’minlash, bolaning shaxsini oshkor qilmaslik va mas’ul tashkilotlar o‘rtasidagi hamkorlikni yo‘lga qo‘yish amaliy jihatdan muhim masalalar bo‘lib qolmoqda. Ayniqsa, sun’iy intellekt yordamida yaratilgan yoki o‘zgartirilgan materiallarni tekshirishda ularning kelib chiqishi, tarqatilish usuli va bolaga yetkazgan ehtimoliy zararini aniqlash talab etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot normativ-huquqiy va hujjatli tahlilga asoslandi. O‘rganish doirasiga O‘zbekiston Respublikasining “Bolalarni zo‘ravonlikning barcha shakllaridan himoya qilish to‘g‘risida”gi Qonuni, “Bola huquqlarining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni, “Shaxsga doir ma’lumotlar to‘g‘risida”gi Qonuni hamda raqamli dalillar bilan ishlashga oid protsessual normalar kiritildi. Xalqaro manbalar sifatida BMTning Bola huquqlari to‘g‘risidagi konvensiyasi, BMT Bola huquqlari qo‘mitasining 13- va 25-sonli umumiy izohlari hamda UNICEF tavsiyalari o‘rganildi [1–9].

Formal-yuridik usul orqali bolalarga nisbatan zo‘ravonlik, bolaning eng ustun manfaatlari, shaxsga doir ma’lumotlarni himoya qilish va raqamli dalillar bilan ishlashga oid normalarning mazmuni tahlil qilindi. Tizimli tahlil yordamida ushbu normalarning o‘zaro bog‘liqligi hamda huquqiy himoya, profilaktika, murojaatlarni ko‘rib chiqish va jabrlanuvchiga yordam ko‘rsatish bosqichlaridagi o‘rni ko‘rib chiqildi. Hujjatli tahlil usuli UNICEF materiallarida bayon etilgan siyosiy tavsiyalarni o‘rganishda qo‘llanildi.

Tahlil raqamli texnologiyalar orqali sodir etilishi mumkin bo‘lgan ta’qib va haqorat,

tahdid, shaxsga doir ma’lumotlarni noqonuniy tarqatish hamda sun’iy intellekt yordamida yaratilgan yoki o‘zgartirilgan materiallar bilan bog‘liq huquqiy masalalarni qamrab oldi. Elektron materiallarning kelib chiqishi, yaxlitligi, qonuniy olinishi, bolaning shaxsiy hayotini himoya qilish va protsessual tartibda baholash masalalariga alohida e’tibor qaratildi.

NATIJALAR

Raqamli muhitdagi zo‘ravonlikning huquqiy doirasi

Tahlil shuni ko‘rsatdiki, “raqamli zo‘ravonlik” atamasi maqolada raqamli texnologiyalar orqali bolaning huquqlari va qonuniy manfaatlariga zarar yetkazishi yoki shunday zarar xavfini yuzaga keltirishi mumkin bo‘lgan xatti-harakatlarni tavsiflash uchun ishlatiladi. Bu atamani huquqiy jihatdan qo‘llashda har bir holatning mazmuni, sodir etilish usuli, oqibati va qonunchilikdagi tegishli alomatlarini alohida aniqlash zarur.

O‘RQ-996-son Qonunning 3-moddasi bolaga jismoniy yoki ruhiy azob yetkazadigan yoxud yetkazishi mumkin bo‘lgan qasddan sodir etilgan harakatlar, jumladan internet va telekommunikatsiya tarmoqlari orqali sodir etiladigan xatti-harakatlarni ham qamrab oladi. Qonunda zo‘ravonlik shakllari qatorida ta’qib, ya’ni bulling ham ko‘rsatilgan. Shu bois kiberbulling, tahdid, haqorat yoki bolaning ma’lumotlarini roziligisiz tarqatish holatlariga baho berishda, avvalo, qonundagi ta’rif va muayyan harakatning huquqiy alomatlari qo‘llanilishi kerak [2].

Sun’iy intellekt yordamida tasvir yoki audio yaratishning o‘zi avtomatik ravishda zo‘ravonlik yoki jinoyat hisoblanmaydi. Bunday materialdan foydalanish bolaning sha’ni, qadr-qimmati, shaxsiy hayoti yoki boshqa huquqlariga tajovuz qilgan-qilmagani, shuningdek qonunda belgilangan huquqbuzarlik alomatlari mavjudligi bo‘yicha baholanishi lozim.

Bolalarni himoya qilishning milliy va xalqaro asoslari

Milliy huquqiy asoslar bir-birini to‘ldiruvchi bir necha yo‘nalishni qamrab oladi. O‘RQ-996-son Qonun bolalarni zo‘ravonlikdan himoya qilishning asosiy qoidalari va prinsiplarini belgilaydi. O‘RQ-139-son “Bola huquqlarining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonun bolaning asosiy huquqlari va ularni ta’minlash kafolatlarini mustahkamlaydi [2; 4].

O‘RQ-547-son “Shaxsga doir ma’lumotlar to‘g‘risida”gi Qonun raqamli muhitda bolaning shaxsini aniqlash imkonini beruvchi ma’lumotlarni yig‘ish, ularga ishlov berish va himoya qilish masalalari uchun ahamiyatga ega [3]. Zo‘ravonlik holatini tekshirishda bolaning shaxsiy ma’lumotlari yoki unga oid tasvirlar qayta tarqalishining oldini olish va ulardan faqat qonuniy maqsadda foydalanish talab etiladi.

Xalqaro darajada BMTning Bola huquqlari to‘g‘risidagi konvensiyasining 19-moddasi bolalarni zo‘ravonlikning turli shakllaridan himoya qilish bo‘yicha davlat majburiyatlarini belgilaydi [1]. BMT Bola huquqlari qo‘mitasining 13-sonli umumiy izohi zo‘ravonlikdan himoya qilish bo‘yicha umumiy yondashuvni sharhlaydi [5], 25-sonli umumiy izohi esa bolalar huquqlarini raqamli muhitda ta’minlashga bevosita bag‘ishlangan [6].

Raqamli dalillar va ularni himoya qilish

Raqamli zo‘ravonlik holatlarida elektron yozishmalar, tasvirlar, audio va videoyozuvlar, internet sahifalaridagi materiallar ish uchun ahamiyatli bo‘lishi mumkin. Biroq materialning mavjudligi uni kim yaratgani yoki tarqatganini, shuningdek huquqbuzarlik tarkibi mavjudligini o‘z-o‘zidan isbotlamaydi. Dalilning manbasi, olingan vaqti va usuli, mazmunining to‘liqligi, yaxlitligi hamda boshqa dalillar bilan bog‘liqligi tekshirilishi lozim.

2024-yil 21-noyabrdagi O‘RQ-1003-son Qonun bilan protsessual qonunchilikka elektron ma’lumotlar va raqamli dalillar bilan ishlashga oid normalar kiritilgan. Jumladan, Jinoyat-protsessual kodeksining 204^1-moddasida elektron ma’lumotlar, 204^2-moddasida esa raqamli dalillar tushunchasi belgilangan. Qonunchilikda raqamli dalildan nusxa olishda uning yaxlitligi va aynan o‘xshashligini saqlash talabi ham nazarda tutiladi [7]. Demak, maqolada raqamli dalillar bo‘yicha huquqiy tartib mavjud emas degan xulosa chiqarilmasligi, balki amaldagi tartibning bolalar ishtirokidagi holatlarda qanday qo‘llanishi va maxfiylik kafolatlari bilan qanday уyg‘дахыг судлах шаардлагатай гэж авч үзэх хэрэгтэй.

Bolalarni raqamli zo‘ravonlikdan himoya qilish tizimini takomillashtirish yo‘nalishlari

BMT Bola huquqlari qo‘mitasi va UNICEF materiallarida bolalarni raqamli muhitda himoya qilish davlat organlari, ta’lim muassasalari, oilalar, fuqarolik jamiyati va texnologik kompaniyalar ishtirokidagi hamkorlikni talab qilishi qayd etiladi [6; 8; 9]. Ushbu manbalar milliy qonunchilik o‘rnini bosmaydi, lekin himoya siyosatini ishlab chiqishda yo‘nalish va tavsiyalar beradi.

Tahlildan kelib chiqib, bolalar uchun sodda va xavfsiz murojaat yo‘llarini rivojlantirish, idoralararo hamkorlik va ma’lumot almashish tartibini aniqlashtirish, elektron dalillarning yaxlitligini saqlash bo‘yicha amaliy qo‘llanmalar ishlab chiqish hamda jabrlanuvchilarga huquqiy, psixologik va ijtimoiy yordamni muvofiqlashtirish maqsadga muvofiq. Sun’iy intellekt bilan yaratilgan materiallarga nisbatan esa texnologiyaning o‘zini umumiy taqiqlashdan ko‘ra, bola huquqlariga zarar yetkazuvchi aniq xatti-harakatlarni huquqiy

baholashga e’tibor qaratish lozim.

MUHOKAMA

Tahlil qilingan hujjatlar O‘zbekistonda bolalarni raqamli zo‘ravonlikdan himoya qilish uchun huquqiy asos mavjudligini ko‘rsatadi. O‘RQ-996-son Qonun internet va telekommunikatsiya tarmoqlari orqali sodir etiladigan ayrim qasddan qilingan xatti-harakatlarni zo‘ravonlik ta’rifiga kiritadi [2]. Shaxsga doir ma’lumotlar va bolaning huquqlariga oid qonunlar esa maxfiylik hamda bolaning huquqiy himoyasi uchun qo‘shimcha asos yaratadi [3; 4].

Shu sababli muammoni faqat alohida qonun yo‘qligi bilan izohlash to‘g‘ri bo‘lmaydi. Amaldagi normalarni amaliyotda bir xilda qo‘llash, vakolatli tashkilotlar o‘rtasida hamkorlik qilish va bolaga yordam ko‘rsatish jarayonini muvofiqlashtirish muhimdir. UNICEF tavsiyalarida ham raqamli xavfsizlikni faqat bolaning zimmasiga yuklamasdan, davlat organlari, platformalar, ta’lim muassasalari va oilalar mas’uliyatini uyg‘unlashtirish yondashuvi ilgari suriladi [8; 9].

Raqamli dalillar bilan ishlashda ikki talabni birgalikda hisobga olish zarur: holatni tekshirish uchun muhim ma’lumotlarni saqlash va bolaning shaxsiy hayotiga qo‘shimcha zarar yetkazmaslik. O‘RQ-1003-son Qonun raqamli dalillarni protsessual tartibda olish va saqlashga oid qoidalarni kiritgan [7]. Biroq bolaga oid yozishmalar, tasvirlar yoki ovozli materiallarni to‘plashda ularga kirishni cheklash, keraksiz nusxalash va qayta tarqatishning oldini olish ham muhim hisoblanadi.

Sun’iy intellekt yordamida yaratilgan yoki o‘zgartirilgan materiallarni baholashda texnik ekspertiza muhim bo‘lishi mumkin. Shunga qaramay, materialning soxta ekanligi yoki unda bolaning tasviri ishlatilgani muayyan shaxsning aybini yakka o‘zi isbotlamaydi. Materialning manbasi, yaratilishi va tarqatilishidagi ishtirok, qasd, oqibatlar hamda qonundagi tegishli alomatlar boshqa dalillar bilan birgalikda baholanishi kerak.

XULOSA

Tadqiqot natijalari O‘zbekistonda bolalarni raqamli muhitdagi zo‘ravonlikdan himoya qilish uchun milliy va xalqaro huquqiy asoslar mavjudligini ko‘rsatdi. O‘RQ-996-son Qonun internet va telekommunikatsiya tarmoqlari orqali sodir etiladigan zo‘ravonlik holatlarini ham qamrab oladi. Shaxsga doir ma’lumotlar hamda bola huquqlariga oid qonunlar esa bolaning maxfiyligi va huquqiy himoyasini ta’minlashga xizmat qiladi. Raqamli dalillar bilan ishlashga oid protsessual qoidalar ham 2024-yilda joriy etilgan.

Raqamli muhitda sodir etilgan xatti-harakatlarga huquqiy baho berishda holatning mazmuni, maqsadi, oqibatlari va qonunda belgilangan alomatlari alohida aniqlanishi lozim. Sun’iy intellekt yordamida yaratilgan yoki o‘zgartirilgan materialning o‘zi avtomatik ravishda zo‘ravonlik yoki huquqbuzarlik hisoblanmaydi. Elektron dalillarning haqiqiyligi va ishga aloqadorligi boshqa dalillar bilan birgalikda tekshirilishi, bolaning shaxsiy ma’lumotlari esa jarayon davomida himoya qilinishi kerak.

Amaliy jihatdan quyidagi yo‘nalishlarni rivojlantirish maqsadga muvofiq:

1. Bolalar uchun sodda, yoshiga mos va maxfiylikni ta’minlaydigan murojaat mexanizmlarini takomillashtirish.
2. Bolalarni himoya qiluvchi organlar, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar, ta’lim muassasalari va ijtimoiy xizmatlar o‘rtasidagi hamkorlik tartibini aniqlashtirish.
3. Raqamli dalillarni qonuniy ravishda olish, ularning yaxlitligini saqlash va vakolatli mutaxassislar ishtirokida tekshirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.
4. Bolalarga oid shaxsiy ma’lumotlar va zo‘ravonlik holatlariga doir materiallardan foydalanishni cheklash hamda ularning qayta tarqatilishining oldini olish.
5. Jabrlangan bolalarga huquqiy, psixologik va ijtimoiy yordam ko‘rsatishni muvofiqlashtirish hamda ularga qo‘shimcha ruhiy zarar yetishi xavfini kamaytirish.
6. Raqamli va huquqiy savodxonlikni oshirishga qaratilgan tadbirlarga bolalar bilan bir qatorda ota-onalar, pedagoglar va bolalar bilan ishlaydigan mutaxassislarni ham jalb etish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Birlashgan Millatlar Tashkiloti. Bola huquqlari to‘g‘risidagi konvensiya. 1989-yil 20-noyabr, 19-modda. https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child

2. O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 14-noyabrdagi O‘RQ-996-son “Bolalarni zo‘ravonlikning barcha shakllaridan himoya qilish to‘g‘risida”gi Qonuni. https://lex.uz/uz/acts/-7219502

3. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 2-iyuldagi O‘RQ-547-son “Shaxsga doir ma’lumotlar to‘g‘risida”gi Qonuni. https://lex.uz/uz/acts/-4396419

4. O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 7-yanvardagi O‘RQ-139-son “Bola huquqlarining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni. https://lex.uz/uz/acts/-1297315

5. United Nations Committee on the Rights of the Child. General Comment No. 13 (2011): The Right of the Child to Freedom from All Forms of Violence. CRC/C/GC/13, 18 April 2011.

6. United Nations Committee on the Rights of the Child. General Comment No. 25 (2021) on Children’s Rights in Relation to the Digital Environment. CRC/C/GC/25, 2 March 2021. https://docs.un.org/CRC/C/GC/25

7. O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O‘RQ-1003-son “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga raqamli dalillar bilan ishlash tizimini takomillashtirishga qaratilgan o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida”gi Qonuni. https://www.lex.uz/uz/acts/-7228758

8. UNICEF. Protecting Children from Violence and Exploitation in Relation to the Digital Environment. Policy brief. https://www.unicef.org/documents/protecting-children-violence-and-exploitation-relation-digital-environment

9. UNICEF Uzbekistan. Making Online Spaces Safer and More Positive for Children and Youth. 10 February 2026. https://www.unicef.org/uzbekistan/en/stories/making-online-spaces-safer-and-more-positive-children-and-youth